

Nr 177.

Av herr **Lindhagen**, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om inrättande av ett världsparlament och en världsregering.

I föregående motioner har erinrats om tre huvuduppgifter för den svenska utrikespolitikens framträdande för fredsfrågans lösning: en nordisk avrustningsallians, hävdande av nationaliteternas rätt och genomförandet av ett världsspråk. En annan sådan viktig sak är en intresserad medverkan för *skapandet av ett världsparlament och en världsregering*.

Världskriget har definitivt fastslagit vad man vetat förut, nämligen att dynastierna, generalerna och diplomaterna äro inkompetenta och obehöriga ledare av världssamhällets öden och att hemlighetsfullheten i deras politik är ägnad att dölja saker, som äro fördärvliga eller eljest icke våga sig fram i ljuset, samt att i övrigt skapa förvecklingar och förhinder för rationella lösningar. Formellt har det visserligen varit regeringarna, som stått för utrikespolitiken, men dessa hava i sin ordning litat till och behärskats av de nyssnämnda institutionerna.

En av de angelägenheter, som böra lösas i anledning av världskriget, är således att bereda folken både medinflytande och även avgörandet av sina önsknings och öden i de mellanfolkliga ärendena. Detta kräver för det första, att riksförsamlingarna inom varje land bibringas intresse och givas befogenhet att sysselsätta sig med dessa saker även utöver den rena penningbeviljande verksamheten. Men för världssamhällets uppbyggande och sammanhållande på grundvalen av det idéinnehåll, som självfallet framställer sig, fordras det också oundgängligt en organisation för det stora hela, en beslutande samt en verkställande och initiativta-

gande myndighet eller med andra ord ett värdsparlament och en världsregering.

Ansatser till sådana organisationer finnas visserligen, men de äro synnerligen ofullkomliga. Internationalens och de allmänna fredsföreningarnas världskongresser kunna sägas vara folkriksdagar, sammankallade på enskilt initiativ och representerande närmast folkmakten i världen, så gott detta låter sig göra genom ombud. De enskilda parlamentariska gruppernas världskongresser och de av regeringarna sammankallade internationella ämbetsmannakonferenserna äro ett slags riksdagar för världssamhället de också, ehuru de mera representera herremaktens internationella åskådningar, när de äro som välvilligast. De av regeringarna sammankallade diplomatkonferenserna och särskilt kongresserna i Haag kunna betecknas såsom ansatser närmast till en världsregering.

Emellertid måste denna organisation bliva fast och dessutom byggas på betryggande folkliga grundvalar. Detta problem, åtminstone vad det avser ett världsparlament, har på senare tider varit föremål för mycken uppmärksamhet och åtskilliga utredande förslag föreligga därom från olika håll*). År 1913 var frågan till och med framförd i franska deputeradekammaren av deputeraden François Fournier och röntes där understöd i denna första ansats av nära en tredjedel av parlamentets röster.

Det torde i sakens nuvarande skede vara tillfyllest att här erinra om dess påtagliga nödvändighet, varpå exemplifieringar också givits i andra vid denna riksdag gjorda framställningar i fredsfrågan. Vad som egentligen synes redan nu böra betonas är, att det världsparlament, som

*) Dr N. A. Nilsson i Örebro, som länge sysslat med detta ämne och verkat därför i freds rörelsen, avlämnade år 1914 till intresserade en broschyr, benämnd »Rapport om det blivande världsparlamentet. Praktiska synpunkter.» Denna innehåller ock en redogörelse för ifrågasatta olika vägar till målet. Friherre E. Palmstierna har i tidskriften Tiden för 1914 närmare redogjort för de uppslag, som förekommit särskilt beträffande den interparlamentariska unionens väg.

Till motionären har för åtskillig tid sedan insänts manuskriptet till en av medicine studeranden Mikaël Stewen författad avhandling om det internationella parlamentet, av författaren kallad »jordsenaten». Denna avhandling innehåller en självständig historisk och principiell undersökning samt avslutas med en organisationsplan. Arbetet, som har till motto: »det gives endast ett medel att avskaffa krigen och det är ett internationellt parlament», kommer att av motionären överlämnas till vederbörande utskott.

väl skall sammankomma för att överlägga vid fredsslutet om de stora rättsfrågorna, icke efter gamla tiders föredömen bör bliva en diplomatisk kongress, utan bestå företrädesvis av representanter för folkmakten och dennas krav. Detta bör så mycket hellre just nu framhållas, som man kan befara, att enligt gammal vana frågan om utformning av de nya rättsreglerna hänskjutes till en s. k. »diplomatisk konferens», vilket ock nordiska interparlamentariska förbundets råd vid möte i Kristiania i november 1914 i ett utsänt meddelande förordat såsom det bästa. Detta kan enligt min uppfattning icke vara riktigt och icke heller att fortfarande trots allt till ytterlighet insvepa förhandlingarna i den gamla diplomatiska sekretessen. Att även denna sak nu bör framföras i själva parlamenten är som sagt betingat därav, att alla folk hava ett utomordentligt intresse av, att någon fast världsorganisation kommer till stånd och att grundlinjerna måtte angivas genom folkrepresentationerna och icke från den gamla diplomatien.

Frågan om ett europeiskt statsförbund föres nu från många håll upp på dagordningen. Det skall här lämnas åsido, i vad mån förutsättningar för en sådan speciell sammanslutning kunna anses efter världskriget skola uppkomma. Varje sammanslutning i fredliga syften är givetvis att förorda. Det må endast uttalas den förhoppningen att ett sådant förbund, om det någon gång kommer till stånd, måtte bliva en fredsstiftande organisation och ej en ny förstärkt knytnäve, avsedd att ekonomiskt och följaktligen också snart nog militärt rikta sig mot andra raser eller andra världsdelar. Under inga förhållanden bör denna trängre och intimare sammanslutning få stå i vägen för den förberedande världsorganisation, varom ovan talats. Europas intressen äro så sammanvävda med de övriga världsdelarnas, att någon stadga och organisation på det hela synas för närvarande böra bliva det främsta och närmaste önskemålet.

Det hemställes alltså,

att riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte i sammanhang med uppgörelsen efter världskriget eller eljest taga initiativ till ett internationellt övervägande av den angelägna frågan om inrättandet av ett världsparlament och en världsregering.

Stockholm den 5 februari 1915.

Carl Lindhagen.